

अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकातील
मुलामुलींना शिक्षणासाठी राजर्षि शाहू
महाराज परदेश शिष्यवृत्ती योजना .

सन २०२०-२१ साठी रिक्त जागांवर प्रतिका
यादीतील विद्यार्थ्यांची निवड

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: पशियो-२०२०/प्र.क्र.१४३/शिक्षण-१
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- २४ मार्च, २०२१

वाचा :-

१. शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. इबीसी-२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१,
दिनांक २७ जून, २०१७
२. शासन शुध्दीपत्रक, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.इबीसी-२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१,
दिनांक १ जुलै, २०१७
३. शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.इबीसी-२०१६/प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१,
दिनांक ३० जून, २०१८
४. शासन निर्णय क्र.पशियो-२०२०/प्र.क्र.६५/शिक्षण-१,दिनांक २४.९.२०२०
५. शासन निर्णय क्र.पशियो-२०२०/प्र.क्र.१४३ /शिक्षण-१,दिनांक २९.९.२०२०
६. शासन निर्णय क्र.पशियो-२०२०/प्र.क्र.१४३ /शिक्षण-१,दिनांक ५.११.२०२०
७. आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांचे पत्र क्र.सकआ/शिक्षण/परदेश शिष्यवृत्ती/२०२०-२१/
निवड समिती /का-४ ई/४१४, दिनांक १२.०३.२०२१

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशात नामांकित शिक्षण संस्थेत शिक्षणाची संधी मिळावी याकरीता सन २००३ पासून राजर्षि शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजना लागू केली आहे. सदर योजनेच्या नियमावलीमध्ये कालानुरूप वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आलेल्या असून, संदर्भाय दिनांक २७ जून,२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये या योजनेची सुधारीत नियमावली विहीत करण्यात आलेली आहे.तसेच या योजनेअंतर्गत शिष्यवृत्तीसाठी पात्र विद्यार्थीसंख्या ५० वरून ७५ इतकी वाढ संदर्भाय दिनांक ३०.६.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये करण्यात आलेली आहे.

२. सन २०२०-२१ मध्ये राजर्षि शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत निवड समितीने शिफारस केलेल्या एकूण ७५ विद्यार्थ्यांची संदर्भाय शासन निर्णय, दिनांक २९ सप्टेंबर, २०२० व दिनांक ५.११.२०२० अन्वये निवड करण्यात करण्यात आलेली आहे.

३. दरम्यान, अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता राज्य व केंद्र शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती करीता दोन्ही ठिकाणी निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांपैकी बहुतांश विद्यार्थी हे केंद्र शासनाच्या योजनेचा स्विकार करीत असल्याने राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेतील काही जागा रिक्त राहतात.त्यामुळे राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत निवडसूचीतील लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र ठरणारे अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी परदेश शिष्यवृत्ती योजनेच्या लाभापासून वंचित राहू नयेत व राज्य शासनाच्या राजर्षि शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत पुर्णतः ७५ जागा भरण्याच्या दृष्टीने, रिक्त जागांवर निवडसूचीतील लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र ठरणार्या विद्यार्थ्यांची निवड करण्याकरीता योजनेअंतर्गत एकूण जागांच्या प्रमाणात प्रतिका यादी ठेवण्यास शासन निर्णय दिनांक. मार्च,२०२१ अन्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे.

४. त्यानुसार राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत सन २०२०-२१ मध्ये निवड केलेल्या एकूण ७५ विद्यार्थ्यांपैकी ०९ विद्यार्थ्यांनी विविध कारणास्तव राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत झालेली त्यांची निवड रद्द करण्याची मागणी केल्याने सदर विद्यार्थ्यांची निवड रद्द करून रिक्त होणा-या जागांवर लगतच्या जागतिक क्रमवारीनुसार पात्र असलेल्या विद्यार्थ्यांना संधी देण्यासाठी दिनांक १२.३.२०२१ रोजी प्रधान सचिव (सा.न्या) यांच्या अध्यक्षतेखाली निवड समितीची बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीत निवड समितीने शिफारस केलेल्या प्रतीक्षा यादीतील एकूण ०९ विद्यार्थ्यांची सन २०२०-२१ या वर्षीसाठी राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत रिक्त झालेल्या जागांवर निवड करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

सन २०२०-२१ करिता राजर्षी शाहू महाराज परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आलेल्या निवड समितीने, संदर्भीय शासन निर्णयातील अटी व शर्तीनुसार निवड केलेल्या प्रपत्र- “अ-१”, “अ-२” व “अ-३” मधील एकूण ०९ विद्यार्थ्यांना संबंधित परदेशातील विद्यापीठातील उच्च शिक्षणासाठी राजर्षी शाहू महाराज परदेश शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. परदेश शिष्यवृत्ती साठी निवड करण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांना अनुज्ञेय शिष्यवृत्ती प्रदान करण्यासाठी आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. त्यांनी या शासन निर्णयान्वये परदेश शिष्यवृत्तीसाठी निवड करण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांकडून शासन निर्णयान्वये विहीत करण्यात आलेली हमीपत्रे घेवून तसेच विद्यार्थ्यांची मुळ कागदपत्रांची तपासणी करूनच संबंधित विद्यार्थ्यांस अनुज्ञेय शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याची कार्यवाही करावी. तसेच संबंधित विद्यार्थ्यांना शासन निर्णयात नमूद अभ्यासक्रम व कालावधीसाठी शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे तसेच विद्यार्थ्यांचे परदेशातील शिक्षण चालू असल्याच्या कालावधीत एखाद्या विद्यापीठाच्या शिक्षण शुल्कामध्ये वाढ किंवा घट होत असल्यास, त्यानुसार देय शिष्यवृत्ती मंजूर करण्याचे अधिकार आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

३. ज्या विद्यार्थ्यांना शासनामार्फत परदेश शिष्यवृत्ती मंजूर केली आहे, त्या विद्यार्थ्यांनी त्यांचे शिक्षण संपल्यानंतर देशाची सेवा करणे व त्यांच्या ज्ञानाचा फायदा देशाला करून देणे आवश्यक आहे. या अनुषंगाने संबंधित विद्यार्थ्यांकडून शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यापूर्वी हमीपत्र (BOND) लिहून घेणे बंधनकारक राहिल.

४. परदेश शिष्यवृत्तीसाठी निवड करण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांने परदेशातील पदव्युत्तर पदवी किंवा पीएचडी अभ्यासक्रम विहित कालावधीत पूर्ण करणे आवश्यक आहे. त्यासाठी कोणत्याही परिस्थितीत विद्यार्थ्यांस मुदतवाढ वा वाढीव खर्च दिला जाणार नाही.

५. परदेश शिष्यवृत्तीसाठी निवड करण्यात आलेल्या संबंधित विद्यार्थ्यांस उच्च शिक्षण घेण्यासाठी ज्या शैक्षणिक संस्था, विद्यापीठात अथवा अभ्यासक्रमास मान्यता दिलेली आहे, ते ठिकाण वा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांने परस्पर बदलल्यास संबंधित विद्यार्थ्यांकडून शिष्यवृत्तीची रक्कम संपूर्णतः वसूल करण्यात येईल.

६. (अ) शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात आलेल्या अभ्यासक्रमाच्या एकूण खर्चाच्या रकमेपैकी ज्या विद्यार्थ्यांना प्रथम वर्षाची अथवा ज्यांना द्वितीय वर्षाची शिष्यवृत्ती मंजूर झाली आहे, त्यांना त्या वर्षाचे शुल्क, निर्वाह भत्ता व इतर अनुषंगिक खर्च यांची रक्कम आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संबंधित विद्यापीठाकडून प्रमाणित माहिती प्राप्त करून घेऊन, शिक्षण फी संबंधित विद्यापीठास आणि निर्वाह भत्ता व अनुषंगिक खर्चाची रक्कम संबंधित विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात अदा करावी.

(ब) त्या नंतरच्या वर्षाचे सत्रनिहाय शिक्षण शुल्क, निर्वाह भत्ता व इतर अनुषंगिक खर्च याबाबत विद्यापीठाकडून प्रमाणित माहिती, उपस्थिती आणि विद्यार्थ्यांचा समाधानकारक शैक्षणिक प्रगती अहवाल प्राप्त करून त्यानुसार आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांनी शासन निर्णयाप्रमाणे संबंधित वर्षाची अनुज्ञेय शिष्यवृत्तीची रक्कम वरील परिच्छेद ६ (अ) नुसार अदा करावी.

७. याबाबत होणारा खर्च हा "मागणी क्रमांक एन-३, २२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण, ०१ - अनुसूचित जातीचे कल्याण, २७७, शिक्षण, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना, राज्य योजनांतर्गत योजना (वि.घ.यो.), (०४) (२३), विदेशात विशेष अध्ययन करण्यासाठी अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना राजर्षि शाहू महाराज शिष्यवृत्ती, (२२२५ ३८३ २), ३४ शिष्यवृत्त्या / विद्यावेतन" या लेखाशिर्षाखाली खर्ची घालून त्या अंतर्गत चालू आर्थिक वर्षात मंजूर करण्यात आलेल्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा. त्याकरीता आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

८. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांनी परदेशी शिष्यवृत्ती मंजूर करताना शासन निर्णय क्रमांक इबीसी-२०१७ /प्र.क्र.२८८ /शिक्षण-१, दिनांक २७ जून, २०१७, शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक इबीसी-२०१७ /प्र.क्र.२८८ /शिक्षण-१, दिनांक १ जुलै, २०१७ व शासन निर्णय क्रमांक इबीसी-२०१६/प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१, दिनांक ३० जून, २०१८ मधील अटी व शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करावे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०३२४१४११३९४१२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चंद्रकांत ह. वडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
२. अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

५. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, मुंबई
८. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण संचालनालय, मुंबई
९. संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, मुंबई.
१०. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
११. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे.
१३. संबंधीत विद्यार्थी (समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे मार्फत).
१४. उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विधयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
१५. सहसचिव/अवर सचिव (शिक्षण-१), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
१६. निवडनस्ती (का.शिक्षण-१).

(शासन निर्णय क्र.सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.पशियो-२०२०/प्र.क्र.१४३/शिक्षण-१, दिनांक २४ मार्च, २०२१ चे सहपत्र)							
सन २०२०-२१ करीता अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेश शिष्यवृत्ती -निवड यादी							
प्रपत्र-अ-१							
पदव्युत्तर पदवी - अभियांत्रिकी (PG - Engg)							
अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	प्रवेश घेतलेल्या विद्यापीठाचे नाव	विद्या पीठाच्या देशाचे नाव	QS World Ranking २०२०	अभ्यास क्रम	परदेशातील विद्यापीठातील अभ्यासक्रमाचे नाव	अभ्यास क्रम कालावधी
१	२	३	४	५	६	७	८
१	मानसी सुधीर मते	University of Queensland	Australia	४७	PG	Master Of Engg	२१ महीने
२	स्वराज विश्वास रणधीर	University of Queensland	Australia	४७	PG	Master Of computer Science (Management)	२१ महीने
३	निकिता अरुण हरीभक्त	University of Bristol	UK	४९	PG	Wireless Communication and Signal processing	१ वर्ष
४	अजिक्य आशिष मोहिते	University Of Bristol	Uk	४९	PG	Msc in Data Science	१ वर्ष
५	अनिरुद्ध मोहन कांबळे	University Of Bristol	Uk	४९	PG	Msc Aerospace Engg.	२ वर्ष
६	अक्षय विजय कांबळे	University Of Wisconsin Madison	Us	५६	PG	Manufacturing System Engg.	२ वर्ष
७	अमोल भिमराव रंगारी	Monash University	Australia	५८	PG	Master Of Cyber Security	२ वर्ष
प्रपत्र-अ-२							
पदव्युत्तर पदवी - वाणिज्य (PG - Commerce)							
अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	प्रवेश घेतलेल्या विद्यापीठाचे नाव	विद्या पीठाच्या देशाचे नाव	QS World Ranking २०२०	अभ्यास क्रम	परदेशातील विद्यापीठातील अभ्यासक्रमाचे नाव	अभ्यास क्रम कालावधी
१	२	३	४	५	६	७	८
८	प्रतीक यशवंत फुलुके	University Of Wisconsin Madison	Us	५६	PG	Economics, MS Graduate Foundation	२ वर्ष
प्रपत्र-अ-३							
पदव्युत्तर पदवी - विज्ञान (PG - Science)							
अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	प्रवेश घेतलेल्या विद्यापीठाचे नाव	विद्या पीठाच्या देशाचे नाव	QS World Ranking २०२०	अभ्यास क्रम	परदेशातील विद्यापीठातील अभ्यासक्रमाचे नाव	अभ्यास क्रम कालावधी
१	२	३	४	५	६	७	८
९	निवेदीता भास्कर मेश्राम	Monash University	Australia	५८	PG	Master Of Advance Nursing	२ वर्ष